

RIJEČ UREDNIŠTVA

Jesu li šumari najveći problem Lijepe naše?

Negativna medijska kampanja usmjerena protiv šumara, a posebice na predstavnike trgovačkog društva Hrvatske šume d.o.o., traje neprestano već nekoliko godina, a intenzivnije unatrag dvije godine. Sve je eskaliralo nedavno aferom s vjetroelektranom Krš-Pađene. Mediji su se brže-bolje natjecali tko će više oblatiti pojedinačne i kolektivne vinovnike događaja. Temeljem paušalnih analiza zamjeralo se Hrvatskim šumama svašta, od privremenog neplaćanja šumskog doprinosa gradovima i općinama (u vrijeme kompletnog zastoja države uvjetovanog epidemijom koronavirusa ta namjenska sredstva ionako nitko nije mogao trošiti na izgradnju i održavanje šumskih cesta) do pripreme podizanja kredita za likvidnost tvrtke, koja je u sklopu pomoći pristala na produljenje roka plaćanja drvne industrije za isporučenu sirovinu sa 60 na 100 dana od dana izdavanja računa za sve isporuke od početka 2020. godine. Primjedbe na korištenje valjda najpoznatijega parafiskalnog nameta u Hrvata za usluge općekorisnih funkcija šuma ne treba ni spominjati, jer nema bitnijeg poduzetnika ili bilo kojeg političara koji u cilju pomoći gospodarstvu ne spomene smanjenje ili ukidanje toga. Laicima nije ni poznato da su Hrvatske šume svojim kriznim planom u potpunosti izbacile ovaj način financiranja gospodarenja šumama za 2020. godinu. U vrijeme korona krize to su vjerojatno bili najispravniji poslovni potezi u cilju sačuvanja vlastite zaposlenosti, zaposlenosti kupaca i dobavljača, kao i likvidnosti tvrtke. Koga to zanima kad čitatelje zanimaju negativne vijesti i afere. Većini njih također nije poznato da se šumarstvo uvijek u kriznim vremenima pobrinulo samo za sebe, ali i za druge koje je nosilo na svojim plećima. U svim krizama šumarstvo je pomagalo drvnoj industriji, pa i otpisivalo dugove u raznim državama i uređenjima koji su vladali na našem prostoru, ali i snosilo posljedice objektivnih i subjektivnih poslovnih rizika aktera u drvnom sektoru.

Moć objavljenih tekstova na mrežnim stranicama i društvenim mrežama je velika. U kratkom vremenu dopire do velikog broja čitatelja. Većina tekstova objavljuju se kao bombastični naslovi i podnaslovi. Čitanjem sadržaja tek upućenijem čitatelju je jasno što ne odgovara istini. Obično se prema kraju članka sadržaj ublažava, ali to pročitaju najuporniji čitatelji, dok im u percepciji ostaju negativne informacije iz naslova i s početka teksta. Na društvenim mrežama javljaju se mnogi od pojedinaca do udruga, a dosta njih i anonimno te pisanjem svojih komentara stvaraju negativno ozračje o šumarskoj struci. Čitajući brojne napise stječe se dojam da su šumari jedan od većih problema Lijepe naše.

Bolji poznavatelji prilika priznat će da je šumarstvo uz poljoprivredu nositelj opstanka preostalih ruralnih krajeva. Šumarstvo koje je najzastupljenije u ruralnim i manje razvijenim područjima osigurava egzistenciju zaposlenicima Hrvatskih šuma, zaposlenicima brojnih izvođača radova u šumarstvu te tvrtki i obrta u drvnom sektoru, posredno svima koji prodaju svoje proizvode drvnim tvrtkama, a čuvar je najvećeg dijela ekološke mreže Republike Hrvatske. Kroz zaštitu šuma i šumskih zemljišta od požara na krškom području važna je karika sačuvanja bioraznolikosti države, ali i kulise koja pomaže hrvatskoj grani gospodarstva od posebnog interesa – turizmu. U vrijeme Domovinskog rata šumarstvo je umjesto države gradilo i ceste kako bi povezalno dijelove Republike Hrvatske, gdje su nekada stanovnici putovali preko susjednih do matične države.

U dragoj nam hrvatskoj domovini danas postoji osam nacionalnih parkova i 11 parkova prirode u kojima je većina temeljnih fenomena šuma. Zaštita prirode u biti je sačuvana

područja preuzela na upravljanje od šumara. Da se na tim područjima nije gospodarilo uz šumarske postulate i s ekološkim obzirom, ne bi se danas dičili s parkovima kao što su Plitvička jezera, Risnjak, Sjeverni Velebit ili Mljet. U krškom dijelu Hrvatske, gdje se nalazi većina zaštićenih parkova, nikad nije nestalo šume upravo zbog dva i pol stoljetnog gospodarenja s njom. Današnje generacije se ne sjećaju izgleda šuma u prijašnjim razdobljima. Većina najvrjednijih šuma hrasta lužnjaka posječena je kompletno između 1820-ih i 1920-ih godina. Danas stasaju nove generacije tih uzgojenih šuma koje su u biti proizvod hrvatskih šumara. Nakon Drugoga svjetskog rata sjeklo se količinski skoro kao i danas, jer nije bilo drugih resursa pa se država obnavljala i dolazila do potrebnih financijskih sredstava. Uz sve to zahvaljujući mudrosti i radu više generacija šumara, današnja je pokrivenost države pod šumama 44 posto, a sa šumskim zemljištima i 49 posto. Nažalost, većina javnosti ne može shvatiti pojam vječnih šuma koje nisu stalno u istoj dobi, jer jednako kao i druga bića imaju svoje razvojne stadije. Njihova vječnost se proteže kroz slijed generacija šume. Sječa starih zrelih šumskih sastojina preduvjet je nove generacija šume kojoj se svi iskreni šumari najviše vesele, jer je uspješno napravljena smjena generacija i sačuvana opstojnost šume na istoj površini. Taj prijelaz je u nizinskim šumama vidljiv, no postoje i gorske šume na kojima se tako očiti prijelaz ne vidi, pa to i promatračima manje upada u oko.

Neupućeni ili zlonamjerni ne znaju ili zaboravljaju na desetljetne pritiske ponajprije na državno šumarstvo radi pogodovanja pojedincima i tvrtkama u cilju podizanja nekad više maslinika i vinograda, a danas više gradnji vjetroelektrana i pašarenja na obraslim i neobraslim šumskim zemljištima. Hrvatski šumari baštine pojam potrajnog gospodarenja, pojma danas poznatijeg kao održivo gospodarenja, kojim su se borili da se površine pod šumom ne smanjuju. Tako, ako se u funkciji razvoja kojemu se nitko pametan neće protiviti ako je održiv i racionalan, negdje i krče šume radi prenamjene odobrene prostornim planom, smanjena površina pod šumama se nadoknađuje podizanjem nove šume na drugom mjestu. Koliko god se državno šumarstvo najčešće smatralo kočničarem razvoja, ono je zapravo bilo branitelj zakonskog djelovanja, dok su često pa i danas neki investitori, ali i državne institucije, vršili pritisak ubrzavajući proceduru u svoju korist bez pravne podloge. Hrvatske šume d.o.o. sa svim svojim prednostima i manama samo su dio slike koju danas imamo u Republici Hrvatskoj. Način kadroviranja i upravljanja jednak je kao i u ostalim javnim poduzećima i trgovačkim društvima u većinskom državnom vlasništvu. Kao u svakoj struci postoje previdi i pogreške, ali postulati hrvatskoga šumarstva su isprobani i dokazani kroz više od 250 godina. Današnje manje kvalitetne izvedbe u pojedinim šumama posljedica su raznih faktora i ne razlikuju se od pogrešaka koje se u svim djelatnostima događaju (zar se djelomično pogrešno ne obavi operacija, sagradi zgrada ili sastavi stroj?). Čak i u recentnom slučaju s vjetroelektranom Krš-Pađene Hrvatske šume d.o.o. pozitivno su odradile svoj zadatak naplatom duga investitoru za služnost u iznosu prema pravilniku važećem u vremenu pokretanja investicije. Hrvatske šume većinom su u svom djelovanju između čekića i nakovnja, s jedne strane pritisak korisnika drvne sirovine za što većom sječom i proizvedenom i plasiranom količinom ili korisnika prostora preko služnosti ili zakupa, a s druge strane sve veći pritisak za zaštitom staništa i jedinki što usložnjava i poskupljuje proizvodnju.

Resorno ministarstvo, koje osim što je krajem 2011. godine prvi put nakon 1919. godine ispustilo u svom imenu naziv šumarstva, uz taj simbolički čin postalo je maćeha vlastitom čedu, budući resorni ministar/ministrica kao jednočlana skupština trgovačkog društva Hrvatske šume d.o.o. svojim nalogima prema upravi toga Društva djeluju u korist svih

aspiranata na sve vrste proizvoda i usluga iz šume i šumskoga zemljišta. Tako se najvrjedniji trupci prodaju po dogovornim cijenama, koje već dugi niz godina nisu usklađene s tržišnim, čak ni s manje razvijenim susjednim zemljama, ogrjevno drvo i drvni ostaci se prodaju po dugogodišnjim ugovorima, bez obzira na promjene tržišnih uvjeta, a neobraslo šumsko zemljište, čak i tartufi, moraju se prepustiti svakome tko zaželi, čak i ako se ne pridržava zakonske regulative.

Hrvatsko šumarsko društvo učestalo ističe politizaciju cijeloga sustava kao jedan od najvećih problema našega društva. Politike mijenjaju kompletne Uprave društva, garnirane s većom ili manjom kvotom uhljeba, svake četiri godine, a ponekad i u kraćim terminima. Tako postavljena vodstva dužna su provoditi naloge te iste politike, pa bile one i protuzakonite. Na taj se način tvrtke, kao u našem slučaju Hrvatske šume d.o.o., povlače po medijima kao kriminalne organizacije, ili se čak protiv njih organiziraju javni prosvjedi. Kako se pritom osjećaju zaposlenici, naše kolege koji s ljubavlju i odgovorno obavljaju svoj posao, možemo naslutiti?

Prateći sva zbivanja postoji bojazan da se ne priprema teren kako bi se državne šume dale u koncesiju nakon što se trgovačko društvo Hrvatske šume proglase nesposobnim za upravljanje. Na brojnim primjerima poznato je kako koncesije uglavnom donose samo eksploataciju bez ulaganja u šume. Većina europskih država bogatih šumama imaju jake svoje državne tvrtke za gospodarenje državnim šumama i čuvari su tih šuma, ali i prostora kao i života na njima.

Svrha ovoga teksta nije obrana bilo koga unaprijed, jer o nečijoj nevinosti i krivnji odlučivat će institucije kojima je to posao. U državi gdje se vode mnoge besplodne rasprave, koje se većinom tiču prošlosti, treba početi racionalnije sagledavati sadašnjost i ne povoditi se za huškačkom histerijom. Potrebno je popuštati okove politike i prepuštati struci da radi ono što najbolje zna, a to je u šumarstvu gospodarenje šumama i šumskim zemljištima.

Uredništvo